

**PROSTA
VODI
POT K
NAPREDKU**

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

Uredništvo se nahaja v Trstu ulica
Boschetto, 5 - Telefon 1570.

Upravništvo Dunaj V. Zentagasse 5.

Izhaja v Trstu 1 in 15 vsaki mesec

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina za celo leto 9.40 K.
za pol leta 4.70 K.

Pozamezna števil. 18 vin.

Prvi majnik.

Splošni delavski praznik, praznik revežev in trpinov, praznik brezpravnih in vstvarjajočih slojev se bliža. Delavci vseh strok se že vrolo pripravljajo, da praznujejo dostojno ta dan, ki pomenja vstajenje prebujenih sužnjev kapitalističnega sistema. Še nedavno so potrkovali zvonovi in peli v bogatem ornatu oblečeni duhovniki alelujo! Vstal je od smrti Nazareneec, prijatelj malih in revnih. Zvonovi potrkvajo vsako leto in duhovniki propovedujejo iz lec raznih cerkvá: odrešenik je vstal od smrti. In vsako leto se zbirajo trume revnih na dan 1. maja, da kličejo bogatažem v spomin nauk, ki ga je učil Krist: «Ljubi svojega bližnjega ko samega sebe!» Mogočni posestniki proizvajalnih sredstev, so pozabili ta nauk, gonja po denarju in bogastvu je okamnila mehko čuteče človeško srce, do sočlovečanstva. In posledica te nenaravne družbe je, da se kupičijo ogromna bogastva na eni in neizmerna revščina in degeneracija na drugi strani. Klic Karola Marksa: «Proletarci vseh deželá, združite se!», je padel na plodovita tla in vzdramil je, v obupu nad svojo lastno močjo se nahajočo delavno ljudstvo.

Poteklo je 19 let, odkar se je na internacionalnem delavskem kongresu v Parizu sklenilo, da je leta 1890. povsod praznovati prvi majnik. Ta sklep je povzročil med mogotci strah in trepet. V svoji obupnosti so se zatekli k obrekovanju in so hoteli to gibanje vstaviti stem, da so skušali dokazati nesmisel delavskih zahtev. Ali vse to ni pomagalo; proletarijat se je predramil, odločno zahtevajoč, človečanske pravice. In od tega časa se zbira vsako leto na dan prvega maja na milijone delavskih mas, da izvršujejo s slavnostnimi sprevodi sklep omenjenega kongresa, pogumno, brez najmanjšega strahu, pred pritiskom od strani mogotcev, policije ali ječe. Letošnja demonstracija na dan prvega maja, ima poseben pomen. Splošna enaka volilna pravica za državni zbor, za katero se je proletarijat boril 18 let, je pridobljena.

Ali cela vrsta drugih delavskih zahtev čaka še rešitve. *Zavarovanje za starost, prehrana za udoce in sirote; osemurni delavnik; razširjenje rotilne pravice za deželne in občinske zastope* — to so tri glavne zahteve, za katere bode letos proletarijat demonstriral na dan prvega maja. Ravno sedaj se pripravlja zakon o zavarovanju za starost. Kakor vsa znamenja kažejo, hočejo meščanski zastopniki stroške za to zavarovanje zopet zvaliti na ramena delavnega ljudstva. *Delarci bodite pripravljeni, za slučajni odpor!*

Skrajšanje delavnega časa na 8 ur je za delavno ljudstvo eminentnega pomena. Osemurni delavni čas prepreči krize, omeji brezposelnost, zviša plačo in delavčovo sposobnost. Osemurni delavni čas, pospešuje vzgojo v družini in porzdičuje ljudsko izobrazbo, moralo in ljudsko zdravje. Od leta 1885. pa do danes, se glede delavnega časa zakonitim potom ni ničesar ukrenilo. Če se je v Avstriji v praksi, delavcu čas znižal, ni to nikakor zaslugu vlade, temveč edino le delavstva samega, ki si je znalo z močjo svoje strokovne organizacije znižati delavni čas. V smislu zakona z 8. marca 1885, ima še danes vsak podjetnik pravico, da mu delavec dela 11 ur na dan. *Med industrijalnimi delarci občutijo rso krutost tega zastarelega zakona najbolj, železničarji. Morda v nobeni industriji ne obstoji tako dolg delavni čas, kakor je v naradi pri železnih. Naravno bi bilo, če bi letošnji demonstraciji, na dan 1. maja, najkrepkeje porzdigili glas protesta, železničarji.*

Pa tudi zahteva po razširjenju volilne pravice za deželne zборе in občinske zastope se mora povspeti v glasni protest, napram vladajočim klikam, ki bi najraje upravljali na veke z ljudskim premoženjem. Oboroženi s

gorinavedenimi zahtevami bodo tudi železničarji korakali na dan prvega majnika, ramo ob ramo, s svojimi tovariši, brezpravnimi proletarci vseh strok. Pridružili se bodo skupnemu protestu zoper obstoječe krivice ter skupno reklamirali pravice človečanstva.

Zadnje gibanje in sijajna zmaga državnih železničarjev v Trstu.

Naj si bodo železniška podjetja v rokah države ali pa v upravi zasebnih društev, njihovem vslužbencem se godi vedno jednako. Ne državi, kakor tudi ne zasebnim podjetjem ni marj njihovo blagostanje. Železniški vslužbenci obeh vrst so smatrani le kot orodje, s katerim naj si kapitalisti polnijo svoje vreče brez dna. Za to orodje železniški akcijonarji skrbijo le toliko, da jim ne opeša popolnoma, a še to le takrat, kadar so se zbalj njegovega energičnega nastopa. Brezbrižnost železniških podjetij za svoje vslužbence je ozirom na današnje čase splošnega napredka že neopisna. Otvarjejo se nove proge, sprejemajo se novi vslužbenci in predstavljajo stari, ki jih železniška uprava kar slepo komandira iz jedne provincije v drugo, iz jednega mesta v drugo; ne meneč se za to, kako bodo ti ljudje preživljali v tujih neznanjih jim krajih s svojimi pičlimi plačami sebe in svoje družine.

Z isto ravnodušnostjo bila je predlanskega leta otvorjena tudi transalpinska proga. Kar v trenutku je moralo stati v Trstu pripravljenih nekaj stotin železniških vslužbencev. Iz cele Avstrije so bili zbobnani skupaj. Nastopili so svoje službe v skrbeh, kje najti primernih stanovanj za svoje družine, ki so jih pustili v svojih prejšnjih bivaišcih. Železniška uprava se ni niti ganila; prepustila jih je popolnoma samim sebi, misleča, da njim zadostuje odmerjena mesečna plačila, kakor zadostuje stroju malo olja, da deluje zopet naprej, in mogoče pričakovala od njih celo zahvale, da jih je poslala semkaj v Trst, v ta pomembni avstrijski trgovinski emporij.

Toda, našim državnim železničarjem se kar ni hotelo in ni moglo obrniti na bolje. Stanovanj, kakor jim jim jih plača železniška uprava, niso mogli najti. Bili so vsled tega prisiljeni, trošiti za vzdrževanje svojih zunaj Trsta ostalih družin, a na drugi strani posebej za svoje življenje v Trstu. To jim je povzročevalo podvojenih izdatkov. Posledice te razdelitve družin, splošno zadolženje železničarjev, ni izostalo.

V veliki meri je ta korak proti njihovem gospodarskem uničenju pospešila splošna draginja v tržaškem mestu, ki jih je pritirala do spoznanja, da je vsako delo pod takimi življenjskimi pogoji popolnoma nemogoče. Vse prošnje, vse intervevencije v svrhu zboljšanja tega obupnega stanja so ostale brez uspeha. Ves obupan porabil je državni železničar še zadnjo moč, skočil je po konci in zakričal železniški upravi grozečimi besedami: hočem človeško živeti, ali pa umreti.

Na dan 7. marca t. l. bil je sklican v prostore Delavskega doma v Trstu javen shod vseh državnih železničarjev, da se sporazumejo, kaj jim je storiti. Prihitali so mnogoštevilni in izostale niso niti njih žene, ki so hotele osebno protestirati proti usužnjevanju in razpadanju svojih družin vsled brezbriznosti in ravnodušne nemarnosti kapitalističnih železniških akcijonarjev. K temu shodu je bila vabljená tudi železniška uprava sama, da se po svojem zastopniku prepriča o resničnem duševnem razpoloženju svojih vslužbencev in iz ust njih samih čuje o nevarnosti, ki radi trdovratnosti oderuških akcijonarjev preti industriji in trgovini cele Avstrije. Tudi železniška uprava se je odzvala temu povabilu. Zastopal jo je gosp. Dr. Kocjančič. Burno je bilo zborovanje in neka resnost je prešinjala vse govornike, ki so

se vdeležili razpravljanja. Zenske so dajale opisanemu bednemu stanju s svojimi mejklici še očitnejega izraza, tako da je zastopnik železniške uprave mogel nesti svojim predpostavljenim le najresnejših vtisov.

Najrazličnejši so bili predlogi posameznih govornikov, o načinu, kako se ima nastopiti proti železniški upravi. Jedni so hoteli zopet po staro in so rekli: pošljimo na Dunaj delegate, ki naj pri železniškem ministerstvu prosijo milostnega uslišanja; drugi so bili zopet nujenja, da se ima začeti kar vojska, češ da itak ne pomaga nobena prošnja in nobena intervencija več. Našla se je pa tretja, srednja in vsled tega najboljša pot, ki je zadovoljila vse zborovalce v polni meri. Bil je sprejet jednoglasno predlog, da se imajo poslati vse zahteve v obliki resolucije brzojavnim putem železniškemu ministerstvu z nalogom, da jim ugodí v celem obsegu nepreklicno do 1. aprila t. l., ker bi sicer železničarji odvrčali vsako odgovornost za posledice, ki bi mogle nastati vsled nadaljne brezbriznosti železniške uprave. Sestavila se je nato sledeča

I. Resolucija.

Dne 7. marca 1908 v Delavskem domu v Trstu zborujoči železniški vslužbenci drž. železnice v Trstu, so po daljši debati sklenili predložiti slavnemu c. kr. železniškemu ministerstvu sledeče

zahteve:

1. poslopja za železničarska stanovanja se imajo pričeti zidati v najkrajšem času, tako da bode do 24. avgusta t. l. pripravljenih vsaj 80 stanovanj; železničarjem, kateri bodo po 24. avgustu t. l. eventualno brez stanovanja, ima ravnateljstvo drž. železnice ista preskrbeti in jim jih tudi plačati:

2. dovoliti se mora;

a) doklada za Krasobstoječa, iz 10% plače in sicer za vse uradnike, poduradnike in sluge na progah Trst uštevši Podbrdo in Trst uštevši Poreč, začensí že s 1. januarjem 1908;

b) 100% stanarina za Trst in okolico, 90% za Gorico in 80% za Jesenice, istotako začensí s 1. januarjem 1908;

3. izplačati se ima draginjska doklada 50 K vsem v Trstu, okolici ter v Gorici in na Jesenicah kakor tudi na poreški progí nameščenim poduradnikom in slugam, najdalje do 1. aprila 1908; onim stalnim železniškim vslužbencem v Trstu in okolici s pravico definitivnosti od 1. januarja 1907 oziroma od 1. julija 1907, katerim se je pri prvem izplačilu njihove plače vtregala plačilna doklada, se ima ta zastala plačilna doklada izplačati do 1. aprila 1908;

4. za najmanjšo dnevno plačo delavcem v Trstu in njegovi okolici naj se določi znesek 3 K 20 vin.

Zbor izjavlja odločno, da ne sprejme nikake odgovornosti za posledice, ki bi nastale vsled tega, da se gorenjim zahtevam ne bi ugodilo do 1. aprila t. l.

V Trstu, dne 7. marca 1908.

Ta resolucija je bila sprejeta jednoglasno z burnim odobravanjem ter se je takoj odredilo potrebno, da se je v smislu sprejetega predloga odposlala železniškemu ministerstvu.

Polni nade razšli so se onega večera zborujoči železničarji, prepričani, da je zastopnik železniške uprave uvidel, da tu ni več šale, da treba res ukreniti nekaj za ubogo železniško paro. Uverjeni so bili, da niso govorili zastoj svoje zadnje besede, ker so govorili vsi kot en mož in iz jednih ust, pozivajoč se na svojo lastno moč, na moč svoje jednote, železničarske organizacije.

Marsikaterega nezavedneža je vzdramil ta energičen nastop, in se je hipoma zavedel svojih potreb in tudi svoje moči združene s solidarnostjo svojih tovarišev. Gibanje je postajalo dan za dnevom obsežnejše, razburjenje železničarjev tim očitnejše, čim bolj se je približeval odločilni dan. Vrhunec solidarnosti se je

dosegel v združenju uradniske organizacije z organizacijo ostalih železniških vslužbencev. Vse železničarski proletarijat je stopil v eno vrsto. Uradnik je podal roko težaku in težak uradniku in zaprilegli so si skupni solidarni nastop v eventualno potrebnem boju.

V skupni seji izvrševalnega odbora te koalicije določil se je dan 2. aprila t. l. za sklicanje družega vseobčega shoda državnih železničarjev, na katerem se jim je imel priobčiti odgovor železniškega ministerstva na predloženo resolucijo.

Ta shod je bil sklican v dvorano nemškega telovadnega društva «Eintracht». Zbralo se je ogromno število železničarjev vseh kategorij. Velika dvorana je bila natlačeno polna. Mož ob možu je stal.

Vsak je prišel, kdor je imel prilike, da zve o zadnji novosti, ki ima zboljšati njihov položaj. Bilo je zbranih do 1500 železniških tlačanov, vsi navdušeni za svojo sveto stvar, za zboljšanje svojega obstanka. Ali prišlo je tudi nekaj tujih elementov, ki so hoteli preprečiti, da bi se za železničarje izvojeval zahtevan približek s pomočjo socialnodemokratske organizacije. Organizatorji krumirjev dopeljali so na ta shod kakih 150 razgrajačev, učlanjenih v prosluli N. D. O. in se jim je vsled opustitve vsake reakcije od strani disciplinirane mase organiziranih res posrečilo preprečiti otvoritev shoda. Toda, jako malo je njim koristilo to pobalinstvo, a še manje škodilo stvari sami. Pol ure po razpustu shoda v dvorani «Eintracht», napolnjeni so bili vsi prostori Delavskega doma z železničarji in v veliki dvorani družega nadstropja otvoril je sodrug Zink kot podpredsednik koalicijskega izvrševalnega odbora impozanten shod.

Predsedništvo je bilo poverjeno sodrugu Zinku, podpredsedništvo je sprejel uradnik pl. Braun, zapisnik pa je vodil sodr. Eisner.

Sodrugu Kopaču, ki ga je izvrševalni odbor koalicijskih društev imenoval glavnim poročevalcem na tem shodu, je predsednik dal prvemu besedo. Le-ta je prečital najprvo resolucijo, sklenjeno na shodu dne 7. marca v svrhu, da zborovalci, ki so jo sprejeli na prvem shodu, še enkrat slišijo, kaj so zahtevali, oziroma da oni, ki pri sklepanju iste niso bili prisotni, sploh zvejo, za kaj pravzaprav gre.

K vsaki posamezni točki resolucije je nato povedal odgovor železniškega ministerstva. K prvi točki iste, glede zahtevanih 80 stanovanj je omenil, da bi bila železniška uprava sicer v stanu do 24. avg. t. l. pripraviti to število stanovanj, ali bi vsled zdravstvenih ozirov poklicani faktorji absolutno ne mogli železničarskim družinam dovoliti, da stanujejo v teh ne zadosti suhih stanovanjih. Otroci bi bili izpostavljeni nevarnosti skrofuloze, kar je zdravstvena oblast primorana zabraniti. Povedal je, da železniška uprava obljublja, napraviti do meseca februarja prihodnjega leta 150 do 200 stanovanj in da so odnosna dela še započela. Tržaški magistrat jamči za to, da bodo do tistega časa vsi železničarji dobili potrebnih stanovanj, dočim se je dvorni svetnik gosp. Ruff obvezal, izposlovati od železniške uprave, da povrne železničarjem ono diferenco, kar bi morali za dobljeno stanovanje več plačevati nego za isto dobivajo od železniške uprave. Menil je, da pod takimi pogoji odgovor glede stanovanj morejo sprejeti zadovoljivim. Nadalje je omenil, da je doklada za Kras dovoljena poduradnikom in nižjim vslužbencem, da se pa ni nadati, da jo dobijo tudi uradniki. Ta vest je povzročila veliko razburjenje mej zborovalci. Zahtevali so odločno, da to doklado dobijo tudi uradniki. Največ hrupa je napravil odgovor k točki glede dunajske stanarine. Na to zahtevo je železniška uprava kar na kratko odgovorila, da jej ne more ugoditi, češ, da se te vprašanje ne more rešiti lokalno, samo za par mest, nego se bode stvar upoštevala pri prihodnji splošni regulaciji plač vseh železniških vslužbencev, za katero regulacijo se delajo že potrebni načrti. Kar prezrli so nekako ostalo poročilo govornikovo, češ, da je vsem drugim zahtevam predloženo resolucije ugojeno popolnoma in vse prigovarjanje proti boju, proti pasivni rezistenci, je bilo videti zaman. Nezadovoljnost z došlim odgovorom je bila neudušljiva. Odposlanik centrale «Splošnega pravovarstvenega in strokovnega društva na Dunaju», sodr. Müller, je napel vso svojo govorniško moč, da odvrne zborovalce od boja. S pomočjo energičnega nastopa sodr. Kopača se je vendar posrečilo udušiti za daljnih štirinajst dnij to nevarno bojaželjnost železničarjev. Sprejeli so jednoglasno njegov predlog, da se železniški upravi da še štirinajst dnij časa, da popravi oziroma spopolni svoj odgovor. Sklenili so svoje ogorčenje nad malenkostnimi koncesijami izjaviti pisemnim potem železniškemu ministerstvu. Precizirali so svoje nadaljne zahteve glede neuslišanih zahtev in sprejeta je bila jednoglasno sledeča

II. Resolucija :

Vslužbenci c. kr. državnih železnic v Trstu, zbrani v ogromnem številu na javnem

shodu v Delavskem domu v Trstu, vzemajo sicer na znanje poročilo svojih zaupnikov glede koncesij, danih jim od c. kr. železniškega ministerstva, pridržujejo si pa in izjavljajo, da hočejo vstrajati slej ko prej v polnem obsegu na svojih zahtevah, izraženih v resoluciji od dne 7. marca t. l.

Pred vsem pa pričakuje zbrano železniško osobje, da slavno c. kr. ministerstvo nepreklicno in točno do 15. aprila t. l. odgovori na jasni in vsak dvom izključujoči način glede sledečih točk :

a) kako in v kakšnem obsegu naj se prevede stanarinska odškodnina po 24. avgustu 1908 :

b) glede stalne mesečne stanarinske doklade 10 kron, dovoljene za vsakega železniškega vslužbenca bodisikojne kategorije in sicer z veljavo od dne 1. januarja 1908, za Trst, Gorico in Jesenice :

c) glede razširjenja doklade za Kras na uradnike.

Zborovalci izražajo svoje presenečenje nad malenkostnimi obljubami ministerstva ter se udajajo v zadnjem trenutku nadi, da njihove prošnje na c. kr. ministerstvo vendar ne ostanejo brez dovoljnega odziva.

Vodstvu splošnega strokovnega in pravovarstvenega društva se nalaga v dolžnost, da s sodelovanjem uradniskega društva ukrene vse potrebne korake v svrhu realiziranja naših upravičenih zahtev.

V Trstu, dne 2. aprila 1908.

Tudi temu shodu je prisostvoval zastopnik ravnateljstva, Dr. Kocjančič. Prepričati se je mogel le še bolj o resnosti položaja in o nevarnosti, ki preti vsemu prebivalstvu, ako se ne zadovolji železničarje v zadostni meri. Govorili so pač tako, da jih je mogel razumeti vsakdo. Zavedajoč se svoje moči v skupni organizaciji so pretili neustrašeno s silo, in strah pred to velikansko močjo, ki je v njihovih rokah, je omehčal ona trda, neusmiljena srca krutih zatiralcev proletarijata, da so klonili pred pravičnimi zahtevami svojih tlačanov.

Dan 15. aprila je bil dan splošnega zanimanja. Ne samo železničarji so z napetostjo pričakovali družega odgovora železniške uprave, nego vse mestno prebivalstvo se je zanimalo, kaj se ta dan sklene na tretjem vseobčem shodu železničarjev. Sklican je bil v Delavski dom. Predsedovala sta sodrug Zink in uradnik g. pl. Braun, zapisnikar pa je bil sodrug Eisner. Interveniral je na shodu zopet sodrug Müller z Dunaja. Le-ta je v nemškem jeziku na kratko poročal o odgovoru, došlem od železniške uprave na drugo resolucijo. Rekel je, da se je doseglo vse, kar se je sploh moglo doseči v tem kratkem času, ki ga je železniška uprava imala na razpolago. Doklada za Kras je dovoljena tudi uradnikom od X. do VIII. činovnega razreda. Vsem stalno nastavljenim vslužbencem se od 24. avg. t. l. naprej povrne razlika mej stanarino, ki jo dobivajo in mej stanarino, katero oni faktično plačujejo in sicer toliko časa, dokler ne bodo sezidane železničarske hiše, ki bodo obsežale 240 stanovanj. Omenil je, da je svet za te hiše že kupljen, v neposredni bližini državnega kolodvora, da so načrti že zgotovljeni in da se zidanje prične v najkrajšem času. Načrti prikazujejo poslopja v modernem slogu s takimi stanovanji in postranskimi prostori, ki odgovarjajo v vsakem oziru današnjim zahtevam higijene. Rekel je, da se je ugodilo res le malemu delu onega, kar se je zahtevalo, ali svetoval je navzočim, da to sprejmejo na račun svojih zahtev, ker se jim je vsaj začasno vendar odpomoglo in tako lažje čakajo na definitivno in stalno rešenje do sedaj še nedovoljenih, oziroma le na pol koncediranih zahtev. Sodrugi Kopač je nato povedal isto v slovenskem jeziku. Oba govornika sta navduševala navzoče za socialnodemokratsko organizacijo, pozivaje se na njen nov uspeh, na ravno izvojevano zmago. Več njih se je še oglasilo k besedi; vsi so priznali potrebo skupnega dela in solidarnega nastopanja. Apeliralo se je od vseh strani na gospode uradnike, da ne pozabijo te svoje zmage, izvojevane s solidarnostjo svojih sotrpinov, poduradnikov in drugih vslužbencev. Pozivalo se jih je, da opuste svoje dosedanje birokratično stališče napram delavstvu in da se pridružijo delavskim organizacijam, kjer jedino morejo najti izdatne pomoči za uspešni razvoj svojega proletarskega stanu. Sprejeta je bila nato jednoglasno sledeča

III. Resolucija.

Danes 15. aprila v Delavskem domu v ogromnem številu zborujoči državni železničarji vzemajo na znanje nadaljne koncesije železniškega ministerstva, z ozirom na to, da se je doklada za Kras kot začasna odškodnina raztegnila tudi na uradnike VIII. do X. čin. razreda. Zborujoči se nadejajo, da se gori označena doklada neomejeno razširi na celo osobje in vse proge, ki so imenovane v odloku c. k. žel. ministerstva štev. 19086/4 z dne 11. 4. 1908. Zborujoči vslužbenci, stoje slej ko prej na stališču svojih zahtev predloženih dne 7. 3. t. l.

in prosijo c. k. žel. ministerstvo, da jih v najkrajšem času reši. Koaliranim društvom posebno «Splošnemu pravovarstvenemu in strokovnemu društvu» in Društvu avstr. železniških uradnikov, «se izreka» za pospeševanje in možati nastop hvalo in priznanje. — Da se zamorejo vse iz revščine izvirajoče zahteve dovesti do povoljne rešitve, oblubuje zbrano osobje, svoje stanovsko organizacijo do zadnega moža spopolniti. — Dolžnost vsakega železničarja je, da postane dober tovariš in zvest sobojevnik. — Le složnost vodi do cilja. — Obratno obsojajo zborovalci najodločneje sčuvajočo počenjanje onih elementov, ki nimajo nikakoršne stike, ne z železničarji pa tudi ne z njih organizacijo ter izjavljajo, da smatrajo take mahinacije kot izdajstvo interesov železničarstva.

V Trstu dne 15. aprila 1908.

O nastopu nekega predrznega kričača imenom Buffalon, iz «Narodne delavske organizacije», ki se je v imenu iste hlinil, kako so mu na srcu železničarki interesi, se je razvila živahna debata. Sodrugi Kopač, Mihevc, Grilec in Regent so mu pa povedali in dokazali s poznanimi argumenti, kakih prijatelji železničarjev in delavstva so oni, ki stoje na čelu «Narodne delavske organizacije» in oni, za njenim hrbtom. Ta kričaški zastopnik N. D. O. je mogel oditi iz Delavskega doma, ne da se mu je skrival las, dasi je bil jeden najhujših nasprotnikov vspešnega delovanja svojih železniških tovarišev v ravno končanem gibanju. In tudi tukaj so pokazali socialni demokratje zopet svojo železno disciplino in svoje plemenito mišljenje ter so s tem ob jednem protestirali proti surovimi in divjaškimi scenami, ki so jih vprizarjali zaslepljeni člani «Narodne delavske organizacije» tekom celega gibanja.

Ponosni na vsojo lepo zmago so se vračali železničarji zadovoljni na svoje domove, v trdnem prepričanju, da se bliža, četudi le s prav počasnimi koraki dan odrešenja od kapitalističnega suženjstva, dan pobratimstva vsega človeštva.

Prostitucija narodnostne ideje potom „Narodne delavsk« organizacije.“

Minule so državnozbornske volitve. Tržaški narodnjaki, ki so se pred volitvami udajali sladkim sanjam, da popolnoma zagospodujejo nad slovenskim elementom v Trstu in v okolici, so morali na svoji narodnjaški bajte, v svojo veliko žalost opaziti prav nevarne rdeče razpokline. Pokret, ki se je v zadnjem času pojavil med tržaškim in okoličanskim Slovenstvom in od dne do dne zavzemal širše dimenzije, to je pokret jugoslovanske socialne demokracije, pomenil je za naradujake pravcati: *mene tekel upharsin*.

Grozil jim je, da jim končno popolnoma poruši Potemkinovo vas frazarskega, kavarnskega narodnjaštva. Njihova zmaga bila je, dasiravno navidezno, sijajna, ali na vse zadnje vendar le Pyrrhova zmaga.

Napeli so vse kripelje, prosjačili in klečevali so celo pri toliko obsovraženem tržaškem škofu, naj njega privrženci glasujejo za narodnjaškega kandidata, vendar niso mogli preprečiti, da je poldrugi tisoč slovenskih volilcev glasovalo za socialističnega kandidata okoličanskega ter stem dalo izraza obsodbi nad politiko takozvane tržaške narodne stranke. Ako vrhu tega še vpoštevamo, da je bila agitacija od socialno-demokratske strani v primeri z narodnjaškim terorizmom naravnost malenkostna, potem je nam pač umljivo, kakšno paniko je to povzročilo v vrstah tržaških «narodnih» voditeljev. Saj se pa temu tudi ni čuditi, spričo dejstva, da se je ljudstvo pitalo leta in leta s publici in praznimi frazami, mesto da bi v resnici delali za koristi in potrebe slovenskega naroda.

Vse delo tržaške narodne stranke se je k večjemu vrhovatilo v solzarskih slovanskih «jeremijadah», v opevanju slovanskih absolutističnih trinogov, v navdušenju za: «Bože carja hrani», v gledališnem razgrajanju in izživljanju «Lustige Witwe». Kakor jim ni bilo mari za trpljenje tistih, ki so stekali pod jarmom slovanskih okrutnežev, temveč so svojim solzarskim opevanjem teh poslednjih naravnost odobraval njih zločinstva nad slovanskim narodom, nad slovanskim ljudstvom, tako jim tudi tukaj niso ležale na srcu resnične koristi in potrebe ljudstva, naroda. Narod jim je bil prazen abstrakten pojem, sanjarili so o njem, povsod so ga videli, videli so ga pri časih penečega šampanjca, videli so ga na raznih plesnih parketih, a niso ga videli tam, kjer je ta narod v resnici bil in trpel pod jarmom bede in nezadovoljnosti. Govorili so o narodu, a ljudstva niso poznali. Zato se je pa ta narod reševal pri šampanjcu in na plesih, a za ljudstvo se ni delalo.

Kaj čuda potem, da so jih stotine tega ljudstva obsodile! Skratka: narodnjaška stavba

se je jela rušiti in treba je bilo misliti na od-pomoč. Premišljevali in premišljevali so, kako bi se dala odvrniti preteča katastrofa in prišla jim je srečno duhovita misel, ki se pa vsekako ni porodila v njihovih glavah, temveč se je že čestokrat preje porodila v možganih raznih disperatnih meščanskih politikov. Na Dunaju se je bilo začelo operirati proti prodirajoči so-cijalni demokraciji s «krščansko vero», česka buržuarija se je hotela vzdržati na površju s takozvanim narodnim socializmom: zakaj bi se taki recepti ne dali potem uporebiti tudi za hirajoče tržaško narodnjaštvo?

Dobre ideje najdejo povsod goreče propa-gatorje, zakaj bi se potem te «ideje» ne popri-jeli špekulantski parasitje.

Kakor so krščanski socialci zlorabili vero v svoje sebične namene in kakor so se češke meščanske stranke oprijele na na-rodni šovinizem, tako tudi tržaški «narodnjaki» menijo, da so našli «rešilno» desko v samo posebi plemenitem narodnem čustvu sloven-skega ljudstva.

Ustanovila se je «Narodna delavska orga-nizacija».

Ta organizacija seveda ni nič drugega nego zastarela buržoazijska tržaška narodnja-ška stranka, katerej si je prilepila na čelo druga firma. Kajti, če bi ta organizacija bila v resnici delavska, morala bi brezpogojno spre-jeti v svoj program razredno delavsko stališče in bi na ta način postala naravno odločna na-čelna nasprotnica onemogle in trhle brezpro-gramne in breznačelne narodne stranke. Izvest-nim činiteljem pa ni bilo na tem, da pride de-lavstvo do svojih človeških pravic, ta organi-zacija naj bi jim bila le lestevica, po katerjej naj bi splezali razni častihlepnosti elementi do vplivnih mest. Edino to je bil njihov namen; vendar pa se niso upali oni sami izpostaviti za to negotovo in v resnici proti delavsko podje-tje, pak so jim prišli dobrodošli izmečki drugih strank. Častihlepnost in megalomanija pa ste motiv, ki zavedeta včasih na krivo pot tudi marsikakega sicer intelegentnega, a neizkušene-ga mladeniča. Tako sta častihlepnost in me-galomanija zavedli tudi mladega in popolnoma nezrelega d.ra Mandiča, da se je dal izrabiti za dobrodošlo in hvalevredno orožje cele te zakulisne igre. To je mož splošno vibravega temperameta, ki v svoji megalomaniji ne gleda na prepričanje niti na poštenost svojega delo-vanja, nego mu je le na tem, da s temi ali drugimi sredstvi dosepe do svojega cilja — da postane «vazen faktor» v političnem vrvenju. Sicer pa to ni prvo polje, na katero se je spu-stil ta najivni človek, da se «ovekoveči». Znano bode že marsikateremu, da je sanjaril najpreje o katederski stolici kasneje o znamenitem slo-venskem umetniku komponistu.

Ko se mu je barčica teh pobožnih želj in sanj definitivno razbila, ob pečinah njegove nezmožnosti in površnosti, sanjariti je začel o svojem tretjem idealu, postati splošno opevan in proslavljen voditelj naroda. Kako prijetno bi bilo sedeti tam gori na Dunaju ter «odločevati usodo milega slovenskega naroda». Kako neprijetno, dragi čitatelj, bilo je pri srcu d.ra Mandiču o zadnjih državnozbornskih volitvah, ko mu je njegova «starost» prekrizala njegove po-litične račune in ni mogel postati državnoz-borski okoličanski poslanec.

Ali «Narodna delavska organizacija naj mu bode oni konjiček, na katerem končno pri-jaha v obljubljeni dežel. Ona naj mu pripo-more do toli željenega državnozbornskega man-data. Postal je predsednik «Narodne delavske organizacije», s tem pa tudi važni faktor trža-ške narodnjaške dinastije.

Komu je poznano to, si pač lahko raztol-mači njegovo brezvestno protidelavsko delo-vanje. Priznava se sam odločnim pristašem socialzma, irrelevantno pa mu je, če s tem svojim početjem kastrira svoje lastno prepričanje. In to ravno tudi primerno ilustrira ves njegov politični značaj.

Hotel je priti do svojega cilja in se je v ta namen prizadeval na vse kriplje da bi zlasti železničarje pritegnil pod svojo bojno zastavo. Precejšnje število delavstva se je res dalo hipno politično hipnotizirati; «Na-rodna delavska organizacija» zavzemala je na-videzno res precejšnje dimenzije.

Tržaški «narodni» voditelji so se udajali najslajšim sanjam, a prenačljivi je bil njihov optimizem. Takrat je pokazala «Narodna delav-ska organizacija» prvič odkrito in javno da si je ime «delavske organizacije» čisto navadno usurpirala in da samo preži na priliko, kje bi interesom delavstva mogla škodovati, v jedino svrhu da zadosti perverznom političnim nago-nom zakulisne sebične klike. Ni se strašila na najsrmatnejši način prelomiti disciplino za svoje najskromnejše zahteve se bojujočega de-lavstva ter igrati očitno vlogo stavkokazov. Niso hoteli slišati stokanja bednih delavskih rodbin, niso se usmilili lačnih otrok, temveč šli preko tega ter spravili v nevarnost stotine eksistenc. Istotako je pokazala «Narodna delavska orga-nizacija» svojo protidelavsko tendenco o priliki

protestnega štrajka delavcev v Lloydovem ar-zenalu, kjer so njemi člani zopetno omeđe-ovali ne samo ime slovenskega delavstva nego čast vsega naroda. Govorili so, da delajo za narodnost a so faktično vzbujali le sovraštvo mej italjanskim in slovenskim elementom ter s tem pokazali, da je vse njihovo rodoljubje prazen humbug, njih «narodni» boj pa le sredstvo v dosego strankarskih in osebnih in-teresov.

Le ta dva štrajka sta odprla njih lastnim pristašem oči, spoznali so, v kako grde namene se jih je in še hotelo zborabljati.

Prišlo je gibanje državnih železničarjev. Razume se, da je bilo vprašanje tega gibanje, spričo dejstva, da tvori železničarsko oseboje večino slovenskega proletarijata v Trstu, prav-cato eksistenčno vprašanje za «Narodno de-lavsko organizacijo». Hotela je imeti prvo be-sedo v tem gibanju in storila je vse mogoče, da doseže priznanje kot najvplivnejša korpor-a-cija železničarskega osebja. Tako se je napen-jal in prizadeval dr. Mandič, da je pri vsem tem kar naenkrat pozabil na toli obsodraženi internacijalizem, radi katerega je bila menda vendar v prvi vrsti ustanovljena «Narodna de-lavska organizacija». Izdali so, čujte in strmite **nemške letake**, samo da bi se pokazala kot jedino merodajen faktor v tem gibanju. Spričo tega je vse njih kričanje o «narodnosti» in «inter-nacijalizmu», samo še velikanska farbarija. Bombardirali so ministerstvo in namestništvo s smešnimi in brezpomembnimi spomenicami in resolucijami, ki so pravo gibanje železni-čarjev samo ovirale; šlo se jim je samo zato, da se nališpajo s pavovim perjem ter javnosti pokažejo: poglejte nas, kako goreči prijatelji železničarjev smo. Tam pa, kjer bi bili v resnici lahko kaj ukrenili, niso ganili niti s prstom. Zastopnik «Jugoslovanske Zveze», v katerej se nahaja tudi g. dr. Rybár, ki je kot državni poslanec naravno ob enem tudi za-stopnik «Narodne delavske organizacije», dr. Ploj je glasoval v proračunskem odseku proti realiziranju najskromnejših zahtev železniških vslužbencev.

Kdo je mogel v očigled ta kemu ravnanju še zaupati v resnost in iskrenost voditeljev «Narodne delavske organizacije»!

Na ta način so se naravnost norčevali iz najvitalnejših interesov železničarjev in ni torej čudno, ako jih je kompetentna korporacija že-lezničarjev v tem gibanju, to je odbor koali-ranih železničarskih organizacij, kratkomalo oficijelno izključil od vsakega sodelovanja, pri katerem bi s takim komedijantsvom sploh le več škoditi nego koristiti mogli. S tem je dobila «Narodna delavska organizacija» zasluženo mo-ravno klofuto in s tem je ob enem ista defi-nitivno nehala biti tudi navidezna zastopnica železniškega osebja. To jih je tako zadelo v njihovem strankarskem «ponosu» (?), da so skle-nili — maščevati se, a to ne morda nad do-tičnim odborom, marveč nad interesi železni-čarjev samih. Še vsem je v spominu tolovajstvo, ki so ga vprizorili voditelji «Narodne delavske organizacije» v dvorani telovadnega društva «Eintracht» dne 2. aprila t. l. o priliki važne ga shoda državnih železničarjev vseh kate-gorij na katerem bi se imelo definitivno sklepati o solidarnem postopanju za njihove skupne vitalne interese. Najstrupenejši nacio-nalci so si pri tem gibanju podali prijateljsko, in brez daljšega premišljevanja, roke v svrhu skupnega nastopa; samo «Narodna delavska organizacija» naj bi bila zopet ista, ki je hotela pred vsem svetom dokumentirati, da je orga-nizacija stavkokazov. Prihrulili so v zborovalno dvorano ter s zverinskim kričanjem preprečili nameravani shod. Radi bi bili izjalovili vso akcijo, samo da bi zadostili svojim osebnim malenkostnim ambicijam in izjalovili bi jo bili, ako bi imeli zato potrebne moči. Spoznali so pa se pravočasno vso svojo onemoglost; videli so, da vsi njihovi vsakdanji shodi ne pomagajo nič več da ne morejo nikakor plavati proti toku, udali so se, in plavali s tokom naprej. Pri tem so pa ravnali kakor ona muha, ki se je vsedla volu na hrbet, si zavihala rokave in rekla — *orjemo*.

Na ta način so hoteli, ako že sami niso mogli napraviti ničesar ne *za* ne *proti*, parte-cipirati vsaj na vspehah socialne demokracije.

Iz tega se tudi dá razlagati ona bolj smešna nego neumna trditev, da so oni to, za kar se je borila socialno-demokratična že-lezničarska organizacija in kar so sklenili «pod-pirati» tudi oni s svojimi petimi petolizniki, dosegli že dosti časa prej.

Nič boljše uloge, le še bolj komedijantsko nego v omenjenih dveh stavkah, je igrala tedaj «Narodna delavska organizacija» v tem že-lezničarskem gibanju.

In tako se pokaže, kjerkoli in kakorkoli premotrimo delovanje «Narodne delavske orga-nizacije», povsod konjsko kopito proti delavski tendenci. Rekli so, da je ustanovljena za de-lavce, a so spravljali, v nevarnost delavske in-terese; trdili so, da delajo za Slovenstvo, a so v resnici omadeževali slovensko ime. Dómišljali

so si, da se borijo za narodnost pa so v resnici to narodnost le prostituirali v sebične in za-mopašne namene «rodoljubnih» špekulantov. Vse njih delo je pravcata politična onanija, ki končno uniči njih same.

Njih najfanatičnejšim pristašem se odpirajo oči in ne dá se več zaustaviti proces, ki je naraven in neizogiben že od vsega začetka: delavstvo odstopa in stopa tja, kjer je pravo bratstvo in enakost, v socialno-demokratično organizacijo Voditelji in posebno dr. Mandič pa bodo kmalu imeli priliko premišljevati o minljivosti narodnjaške slave, stojé na razva-linah «Narodne delavske organizacije». Narod bo stal, zato pa morejo pasti narodnjaki.

Iz organizacije:

V Nabrežini se je vršil dne 17. aprila 1908 v go-stilni «pri Pirjevki, obeni» zbor tamošnje skupine «Pravo-varstvenega strokovnega društva».

Iz predsednikova poročila posnemamo, da se je število članov v poročevalni dobi podvojilo. Pa tudi blagajničarjevo poročilo je bilo povoljno. Krajevna skupina ima 350 K lastnega premoženja in je med le-tom podpirala več sodrugov, ki so prišli brez krivde v bedo. Staremu odboru se je podelil absolutorij. Nato se je izvolil nov podružniški odbor, ki obstoji iz sle-decih sodrugov:

Predsednik Prijatelj Josip, namestnik Bone Josip; blagajničarji: Princič Fran; za kurilnico Šušteršič Ivan; za vzdrževanje proge Perčič Josip in Dorbež Janez; za postajo pa Trčelj Anton. Zapisnikarji Krasovec Stanislav in Palik Alajzij. Preglednika knjig sta sodruga Mozetič Anton in Rustja Josip.

Novoizvoljeni predsednik se je v imenu odbora zahvalil za zaupanje ter obljubil, da bode odbor z vso vnemo deloval v interesu vseh članov. Nato je podelil besedo sodrugu Kopaču iz Trsta. Govornik je obširno razkladal nevarnost, ki preti železničarjem s tem, da se namerava stanovsko zavarovalnico proti neizgodbam o priliki jubileja tako poslabšati, da dobe ponesrečenci edino le diferenco med pokojnino in zaslužkom.

Pozivljal je navzoče naj se pripravijo za even-tualni boj, ki se bo vnel v trenutku, ko bi se hotelo vzeti z velikimi žrtvami pridobljene pravice železničar-jem. Naša naloga ne obstoji samo v tem, da z močjo organizacije prisilimo od časa do časa uprave da dovo-lijó svojim uslužbencem poboljške, temveč da ohranimo to, kar smo si že pridobili. Da se pa to zamore vspešno izvršiti, je potrebno v organizaciji vstrajnega dela. Tega se poprimite in sadovi gotovo ne izostanejo!

V Trstu se je vršil dne 15. aprila t. l. obeni zbor Pravovarstvenega in str. društva krajne skupine Trst III. Sodrugi Falk je pozdravil navzoče ter poročal o delo-vanju krajne skupine. Sodrugi Dolenc pa je prinesel poročilo o blagajni.

Poročilo se je vzelo na znanje in staremu odboru podelila obveza.

Novi odbor obstoji iz sledecih sodrugov: Predsedniki: Kiteschner, Klarer in Istenci; blagaj-niki: Gorjanc in Riegler; zapisnikarji: Oehlsasser in Schein; pregledovalci knjig: Parlin in Deisinger; od-borniki: Beer, Hebein, Kinnč in Junker; namestniki pa: Koman, Frank, Prele in Schmid.

Ko se je še novoizvoljeni predsednik v imenu ce-lega odbora zahvalil za zaupnico, je zaključil obeni zbor.

Gorica 16. aprila. V gostilni «pri Strosserju» se je vršil dobro obiskan železničarski shod z dnevnim redom:

1. Predstojeci boj državnih železničarjev in sta-novska zavarovalnica proti neizgodbam.

2. Eventualnosti.

Predsednikom je bil izvoljen sodrugi Tomazek,

zapisnikarjem pa sodrugi Pittner.

Poročal je sodrugi Müller z Dunaja o namerava-nem napadu na poklicno zavarovalnico proti neizgodbam za železničarje; sodrugi Kopač pa o ravno končanem železničarskem gibanju na transalpinski železnici. Oba-dva govornika sta za svoja precizna in poljudna iz-vajanja žela obeno odobravanje. Shod je trajal cele tri ure. Pri točki eventualnosti so se rešila še nekatera lokalna vprašanja. Ob pol 1. uri ponoči je predsednik zaključil ta važni shod.

Pravovarstveno in strokovno društvo krajna sku-pina Trst I. vabi svoje članove na redni obeni zbor, ki se vrši v soboto dne 9. maja t. l. ob 8. uri zvečer v dvorani «Delavskega doma», v ulici Boschetto 5, s sle-decim dnevnim redom:

1. Poročila:

a) predsednika;

b) blagajnika;

c) kontrole;

2. Volitev odbora.

3. Raznoterosti.

Opomba vodstva. Odborova volitev se vrši potom listkov. Aktivno in pasivno volilno pravico imajo vsi člani,

ki niso s svojimi mesečnimi doneski zoostali preko treh mesecev. Takoj prve dni meseca maja se razpošljejo vo-lilni listki in lista kandidator gorionemjenim članom v izpolnitev. Kdor do 6. maja ne dobi vabila, naj ga re-klamira v društveni pisarni.

Provizorični delavci na južni železnici v Trstu so imeli dne 22. aprila t. l. v Delavskem domu svoj shod. Pogovoriti so se imeli o nečutenem postopanju, svojih predpostavljaj na postaji. Shodu je predsedoval Končnik, zapisnikar je pa bil Juvan.

Govorili so Jernejčič, Makuc, Reven in tudi predsednik, ki so naslikali v živih barvah njih žalosten položaj povdarjajoč, da se jim je že samo pri nakla-danju tobaka vzelo celih 50 vin, in da je vrhu tega izpostavljena polovica njih vsak trenutek nevarnosti, da jih uprava odpusti od dela brez vsake najkrajše od-povedi.

Tako se je namreč pripetilo mnogim ki so bili kar nenadoma odpušeni, češ da ni dela, ne da se jim je izplačala zajamčena dnina. Obečalo se jim je, da se bodo vrstili pri delu; danes jedni, jutri drugi.

Proti takemu postopanju so zborovalci energično protestirali ter predlagali, da se sprejme resolucija, v katerjej se odločno zahteva odstranjenje teh nečloveških razmer in takojšnje izplačilo zajamčenih dnin onim delavcem, ki so bili nenadoma brez vsake odpovedi odpušeni.

Sodruga Jernejčič in Kopač sta jim nato pojasnila, da neorganizirano delavstvo ne more vlagati resolucij, oziroma da se od takih delavcev resolucij ne more sprejemati. Odločili so nato, da se sestavi zastopstvo, ki naj gre k postajenačelniku in izposluje uresničenje

njihovih zahtev. V to zastopstvo so bili imenovani Jernejčič, Končnik in Juvan, ki so prevzeli nalog, ponesi v družbi dveh prizadetih delavcev akordantov in sicer s Škerjancem in Lahnerjem sklep zborovalcev postajemu načelniku.

Delavei, bivši člani N. D. O. so izražali svoje ogorčenje proti brezvestnemu postopanju D.r Mandiča ter povedali, da vse delovanje v Narodni delavski organizaciji vodi le par umazanih sebičev, ki z D.r Mandičem vred hočejo postati zgodovinsko imenitni — moške na stroške nezavednega delavstva. Skenili so svojega bivšega »vodjo« neprijetno iznenaditi. Prepričani smo, da bode Dr. Mandič z uresničenjem odnosnega sklepa zopet obžaloval, da ima mej drugimi tudi čast, biti predsednik »Narodne delavske organizacije«.

Takoj drugi dan po shodu šla je omenjena deputacija petorice mož do postajenačelnika. Prav prijazen jim je sprejel. Priobčili so mu pritožbe od njih zastopanih provizoričnih delavcev in gosp. postajenačelnik jim je obljubil, da hoče ugoditi vsem zahtevam, zastavlja jim za to svojo moško besedo. Zagotovil jim je, da se morejo povsem pomiriti in jim odsvetoval vsak nadaljni korak, ki so ga v tem pogledu še nameravali storiti. Mislimo, da se nihče ne boje čutil, če končno se povemo, da je kmalu nato, ko je naša deputacija opravila svojo nalogo pri gosp. postajenačelniku, pritekel kar brez sape naš Mandič, da poskusi on isto še enkrat opraviti da bi mogel zopet reči glejte me, koliko zamorem jaz pri železnici; tudi to sem vam preskrbel jaz! V pivnici ga je pričakoval župnik gostilničarjev uelanjnih pri N. D. O. imenom Treven.

Prav žalostno je zrl v svoj maselec piva. Mandič se je prijavil kavidijenci pri gosp. podnačelniku. Le-ta mu je pa kar na kratko odgovoril, da gosp. načelnik nima časa, na kar sta seveda organizatorja krumirjev odšla z dolgim nosom.

Splošni železničarski shod se je vršil v soboto dne 25. aprila v Delavskemu domu. Na dnevnem redu je bilo praznovanje prvega majnika. Sodrug Stöhler je otvoril shod in dal besedo sodrugu Kopaču. Le-ta je nakratko raztolmačil pomen in važnost tega delavskega praznika, ki ga nima nobena pratika in noben koledar. To je praznik, katerega je postavilo delavstvo popolnoma za se, da praznuje nemotljeno jeden dan v letu po svoji volji, da se oddahne od trudapolnega boja, ki ga bojuje neprenehoma v zboljšanje svojega gmotnega stanja in v izvojevanje pristoječih jim človeških pravic. Tega dne se ima delavstvo mej seboj navduševati za še večjo medsebojno solidarnost, ki naj zveže njih obstoječe vezi še tesneje, da morejo tim uspešneje nastopiti proti nevarnostim, ki jim pretijo, da v najbližji bodočnosti izbruhnejo z vso silo. Omenil je, da ravno o jubileju vlada namerava storiti uničevalen atentat na zavarovalnico proti nezgodam, in oškodovati delavstvo za pravice priborjene si s toliko težavo. Tudi koalicijsko pravo, ta zlati zaklad železničarjev, in sploh proletarijata se kani omejiti, ali celo odpraviti, tako, da se odvzame proletarijatu najostrejše orožje, katerega se sme posluževati v svojih bojih. Ta pravica se je odvzela proletarijatu na Ogrskem in v Italiji. Nastopanje na skupnih shodih je s tim izključeno ali pa brez vsakega praktičnega pomena in vsak delavec, ki se predrzne nastopiti malo energičneje s zahtevami za se in za svoje tovariše, je odpuščen jednostavno iz službe. Taka nevarnost preti tudi avstrijskemu proletarijatu, ako ne stoji z združenimi močmi na braniku. Uničen bode, ako se mu vzame koalicijska pravica in preti mu zopet nezgodno stanje brezpravnega sužnja. Toda ne samo v svrhu varovanja že obstoječih pravic, se ima proletarijat tesno zvezati s socialnodemokratskimi organizacijami, nego isti mora gledati vedno naprej, da si izvojuje novih koncesij od svojih delodajalcev. Tudi za železničarje se ima še izposlovati 8 urni delavni čas in 30 letna službena doba, po kateri stoji vsak uslužbenec v zaslužen pokoj. Take zahteve je mogoče izvojevati le z kompaktno močjo in s radovolnostjo interesentov. Povdarjal je končno, da imamo v Trstu pred vrati važen političen trenotek, deželno-zborske volitve, v katerih treba pokazati moč socialnodemokratske stranke. Jugoslovanski socialni demokrati praznujemo letos ta praznik sami za se, da seštejemo enkrat svoje vrste in spoznamo svojo moč, ki naj jo uporabljamo v izvojevanju političnih pravic slovanskega proletarijata v Trstu.

Apeliral je posebno na državne železničarje, da nastopijo energično za prostost prvega majnika, s posebeim ozirom na to, da ga do letos še niso praznovali oficijelno in so v tem pogledu zadnji v proletarijatu. Tudi to bodo dosegli letos, samo volje in solidarne enerzije jim je treba.

Konečno se je odločilo, da gre sodrug Kopač za državne železničarje dvornemusvetniku gosp. Ruffu naznaniti, da so njegovi vslužbeneci sklenili oficijelno praznovanje prvega majnika. Da pa za južne železničarje poskrbi isto delavski odbor obstoječ iz sodrugov Končnika, Jernejčiča in Juvana. V slučaju nepovoljnega odgovora od jedne ali druge strani pa se skliče še pred praznikom javen shod, da se odloči o nadaljnjem postopanju.

Železničarji! Čitajte tudi socialno-demokratska glasila „Rrdeči prapor“ in „Delavski list“.

Dopisi.

Iz Rakeka so nam piše. Naš župnik si domišlja, da se železničarji tudi tako suženjsko pustijo komandirati, kakor oni ubogi kmetje v hribih, katerim je malo časa preje gospodaril absolutistično, kakor ruski car ali pa turški paša svojim podložnin. Kar znebiti se ne morete nadutosti in same jeze bi požgal vse železničarje. Seveda ga peče, da so vsi socialni demokratje. Je pač vera v nevarnosti.

Ali mi se mu ne pustimo in zastoj je njegova jeza, ki ga gotovo nekaj let preje spravi s tega sveta, nego bi ga sicer, če bi v Rakeku ne bilo socialnodemokratskih železničarjev.

Kjer le more, kljubuje, seveda, popolnoma neopravičeno. Povsod pokazuje svojo mržnjo do železničarskega proletarijata.

Dne 5. aprila t. l. je ponesrečil na železniški progi Jakob Hlrsič. Mej postajama Postajna in Rakekom ga je povoril vlak.

Našel je mrtvega na lici mesta zjutraj ob 6. uri njegov lastni brat, železniški čuvaj Matija Hlrsič. Presneli so ga v mrtvašnico na Unc.

Pogreb je bil določen drugi dan na 6. uro zjutraj, a ker je odnosni ukaz okrajnega glavarstva iz Logatca dospel prepozno, so pokojnikovi sorodniki odredili, da se pogreb vrši istega dne popoldne in so v tem smislu obvestili tudi znance in daljne sorodnike. Župniku gosp. Josipu Regen pa to kar ni bilo povšeči, ker se je bal, da bi pokojnikovi tovariši, železničarji, spremili truplo k večnem počitku. Ob 9. uri zjutraj je došlo dovoljenje okrajnega glavarstva za pokop.

Župnik je, ne oziraje se na željo sorodnikov, določil pokop na 10. uro predp. in je tako res prepredil, da se železničarji niso vdeželi pogreba. Ali, to se našemu »dušnemu pastirju« ni zadostovalo. Prepovedal je tudi, da se pokojnikovo truplo, kakor je pri nas navada, ponese iz mrtvašnice v cerkev. Vsi navzoči so se uprli temu oznanjevalcu ljubezni do bližnjega in sorodniki so ga prisili, da je spreml mrtvo truplo v cerkev in potem k grobu.

Če smo že tako daleč, da duhovnik o najresnejšem trenutku, o smrti človeka, uganja take orgije sovraštva do trupla ponesrečenega proletarca, potem se pač ni čuditi, če se toliko in toliko udriha po teh »oznanjevalcih« lepega Kristovega nauka.

Po pogrebu se je ta »prijatelj ubogih« znosil še na pokojnikovo vdovo, katerej je ponesrečeni zapustil četrto male dece. Prosila ga je, da jej napravi potrebne listine, koje zahteva od nje železniška uprava. On pa se je prav mogočno odrezal, da njemu železnica ni nič mari, in da mu ista nima ničesar ukazovati. Tako je potolažil ta Kristov »namestnik« ubogo zapuščeno vdovo. Tako postopanje že meji na pravo podivjanost človeškega čustvanja, ki se more najti še jedino pri avstralskem divjaku, ki ni došel še nikdar v dotiko z ljudem civiliranega sveta.

Tudi pri krstih nagaja ta »sveti« gospod železničarjem o vsaki priliki. Ali mu ni povšeči ime, ki so ga stariši izbrali svojemu otroku, ali pa se repenci radi kake druge stvari, ki njega prav nič ne briga. Večkrat se je tudi že uprl izdati dotično potrdilo za prijem podpore, ki jo železniška uprava daja o priliki rojstva.

Gosp. župnik Josip Regen je na nepravem potu, če misli, da bode na ta način pregnal socialnodemokratske železničarje. Če so mu že tak trn v peti, naj pa pusti svojo sedanjo župnijo ob železniški progi in naj gre zopet nazaj v hribe. Tam so žalibog pač še ljudje, ki nimajo še tolike moralne moči, upreti se klerikalnim nasilstvom.

Torej, gospod župnik, ustrezite nam, in pojdite tja od koder ste prišli, če ne mislite menjati svoje taktike. Mi železničarji Vam želimo še dolgo življenje, česar pa mej nami gotovo ne učakate. Socialna demokracija tako napreduje, da je nevarno za Vaše zdravje ker se Vam radi velike jeze nad našim napredkom more razliti žolč. Ubogajte torej in pojdite!

Domače stvari.

Umrli je dne 28. aprila t. l. v tržaški mestni bolnišnici, po dolgotrajni bolezni naš dolgoletni zvesti sodrug Tomaž Mauer, bivši portir na takajšnjem južnem kolodvoru.

Sodrug, obdržite si ga v trajnem spominu! **Izpred sodišča.** Dne 24. aprila t. l. vršila se je pred tržaškim okrajnim kazenskim sodiščem kazenska rasprava proti dobro znanemu »prijatelju« železničarjev, Buffonu, radi prestopka proti telesni varnosti. Iz same kolegialnosti do svojih kolegov, je na javnem shodu, sklicanem od N. D. O. odrihal s pestjo po glavi svojega »tovariša« sprevodnika Grilca.

Predrzno je tajil ta svoj junaški čin, ali priče so mu dokazale istino njegove brutalnosti.

Sodnik mu je rekel, da ga ta njegov »kolegijalni« čin stane 10 Kron ki jih ima plačati za kazen v kaso revnih in da mora povrniti Grilcu pravdne stroške.

Vspored praznovanja I. majnika v Trstu. Dne 1. maja ob pol 10. uri popoldne se zbero železničarji v »Delavskem domu« v ulici Boschetto 5, od koder odkorakajo korporativno na Seneni trg in se postavijo ob slovenski gorovski tribuni.

Odhod po mestu izostane.

Popoldne ob pol 3. uri je sestanek državni železničarjev v gostilni »Zur Stadt Klagenfurt«, Androna S. Eufemia 2. Ob 3. uri pop. odkorakajo zbrani državni železničarji s godbo na čelu po Rici Grumola v ulico Giaroni Bocaccio, kjer se sestanejo s južnimi železničarji, da potem skupno odkorakajo v Rojan, kjer se vrši črna veselica v gostilni »Pri zlati kroni«.

Začetek veselice ob 4. uri popoldne, konec ob 12. uri ponoči.

Vspored veselice je sledeči:

- koncert;
- ples;
- šaljiva pošta.

Vslopnina 40 rin. za osebo; otroci so rstopnine prosti.

Železničarji, tovariši!

Vaša dolžnost je, da se letos v polnem številu vdeležite majske slavnosti; da pokazete popolno solidarnost s skupnim proletarijatom.

Pravovarstveno in strokovno društvo za Avstrijo, krajna skupina Trst I,

vabi vse člane na

redni občni zbor,

ki se vrši v soboto dne 9. maja t. l. ob 8. uri zvečer v dvorani »Delavskoga doma« v ulici Boschetto 5 s sledečim dnevnim redom:

- Poročila:
 - predsednika,
 - blagajnika,
 - kontrole.
- Volitev odbora;
- Predavanje;
- Raznolost. Vodstvo.

Opomba. Vsak član krajne skupine dobi do 6. t. m. listo kandidator za nor odbor in volilni list. Kdor do tega časa ne dobi volilnega listka, naj ga pravočasno reklamira v pisarni krajne skupine.

Listnica upravnistva.

Da zamoremo ugoditi različnim reklamacijam in pritožbam radi nerednega prejemanja lista, priporočamo vsem članom, da nas obvestijo pravočasno o vsaki spremembi svojega bivališca in to vsaj pet dni pred izdajo lista, ker bi se sicer na kasneje došle nam reklamacije, pri odpravi dotične številke ne mogli več ozirati in bi se izostala številka odposlala reklamatorju še le pri odpravi prihodnje številke lista. To slednje velja tudi za one, ki so zaoptali s plačili svojih doneskov.

Naznani naj se tudi redno vsaka premenba glede števila istosov, ki jih imamo odpemiti v paketih.

Za reklamacije se pa poslužujte samo naše tiskovine »poštine-prosta časniška reklamacija«. Dobiti jo je zastoj pri vseh voditeljih in zaupnikih.

Listnica tajništva.

Vsem krajevnim skupinam in uplačevalnicam »Splošnega prav. in strokovnega društva« se naznanja, da se imajo vse reklamacije, tičoe se uprave »Železničarja« nasloviti na upravo »Der Eisenbahner« Dunaj V., Zentagasse N.r 5.

Sodrug odborniki so naprošeni, da pošljejo natančne naslove vsih članov, ki imajo dobivati »Železničarja«, na upravo »Eisenbahnerja« na Dunaju.

Prve številke smo dobili povrnjene iz raznih krajev z opazko »nepoznan«. V interesu članov je vendar, da dobivajo redno svoj časopis — ker je ta njihova lastnina. Naravno je sicer ali neopravičeno, da se člani togote nad upravništvom ali pa nad pošto. Ne uprava lista, pa tudi ne pošta niste krivi, če so naslovi napačni, temveč edino le člani sami, ki ne naznanijo pravočasno spremembe stanovanj svoji organizaciji.

Caverna UNIONE - Trst

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca

Napitnina je odpravljena. Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.

Tiska Carlo Priora v Kopru